

Inbreng bij de evaluatie van Passend Onderwijs

Dit is de inbreng van de PO-Raad en VO-raad voor de evaluatie van Passend Onderwijs. Deze is tot stand gekomen na uitgebreide gesprekken met leden van de PO-Raad en VO-raad, maar ook met onder andere leerlingen, ouders, leraren, betrokkenen van samenwerkingsverbanden, wetenschappers en Kamerleden. De meeste betrokkenen zijn tevreden over passend onderwijs, al is het ook duidelijk dat de dagelijkse praktijk in de klassen soms weerbarstig is. Door middel van dit standpunt willen de leden van de PO-Raad en VO-raad een bijdrage leveren aan het vaststellen van datgene wat goed gaat, waar we tevreden over mogen zijn, maar ook benoemen wat er nog beter kan. In het standpunt maken we daarin onderscheid met een stip op de horizon (waar willen we naar toe) en speerpunten voor de komende tijd (wat moet er wel/ niet aangepast worden).

Actuele uitdagingen

Om Passend Onderwijs te laten slagen is het belangrijk dat scholen over voldoende leraren, intern begeleiders, directeuren en ondersteunend personeel beschikken zodat leerlingen voldoende ondersteund worden, en er voldoende ondersteuning vanuit de jeugdhulp en -zorg is. Door het snel oplopende tekort aan leerkrachten en ander onderwijspersoneel is dit in toenemende mate een uitdaging voor veel scholen. Ook de tekorten aan personeel en bekostiging in de jeugdzorg en hulp is een groot risico voor een effectieve samenwerking ten behoeve van kinderen.

Stip op de horizon

Passend Onderwijs is voor de PO-Raad en VO-raad pas geslaagd wanneer de vraag of kinderen onderwijs krijgen binnen een 'reguliere' school niet afhankelijk is van hun bekostiging of andere randvoorwaarden. De enige vraag die relevant zou moeten zijn is waar kinderen zelf het meest bij gebaat zijn: regulier, eventueel met extra begeleiding, of in een gespecialiseerde school. Om kinderen de -voor hun ontwikkeling- beste vorm van onderwijs te bieden willen we dat kinderopvang, primair onderwijs, speciaal onderwijs en voortgezet onderwijs onderdeel uit gaan maken van een nieuwe wet funderend onderwijs. Deze nieuwe wet moet het ook makkelijker maken om onderwijs en zorg naadloos op elkaar aan te laten sluiten.

Daarnaast is het belangrijk te erkennen dat Passend Onderwijs pas echt slaagt wanneer iedereen in het onderwijs (van leraar tot schoolbestuurder) en samenleving de ambitie en bijbehorende attitude heeft om kinderen op mogelijke ontwikkelkansen in plaats van eventuele beperkingen te beoordelen.

Speerpunten voor de kortere termijn

De PO-Raad en VO-raad zien de samenwerking tussen regulier en speciaal onderwijs, met jeugdzorg en andere relevante partners in de ontwikkeling van kinderen snel verbeteren. Deze ontwikkeling is succesvol doordat professionals op lokaal, regionaal en landelijk niveau elkaar steeds beter weten te vinden. Op landelijk niveau zien we dat deze ontwikkeling wordt ondersteund door programma's als 'mét andere ogen', de verruiming van experimenteerregelingen in de samenwerking tussen regulier en speciaal onderwijs en de vereenvoudiging van de inzet van zorgelden in onderwijs.

Om deze ontwikkeling een kans te geven tot zichtbare resultaten te laten leiden is het belangrijk om niet te stoppen met Passend Onderwijs of bijvoorbeeld samenwerkingsverbanden af te schaffen. Dit verlangt van schoolbesturen en andere professionals die met kinderen werken dat ze zich tot het uiterste inspannen om binnen de bestaande kaders, in samenwerking met elkaar, de ontwikkeling van kinderen stimuleren. Om de samenwerking tussen regulier en speciaal onderwijs, de aansluiting tussen onderwijs en kinderopvang enerzijds en de samenwerking onderwijs – gemeente eenvoudiger te maken te maken willen de PO-Raad en VO-raad dat wetgeving wordt aangepast. Als onderdeel daarvan moet het duidelijker worden wie (onderwijs of bijvoorbeeld jeugdzorg) de kosten draagt voor

bepaalde zorgleerlingen. De regie over en eindverantwoordelijkheid voor zorgleerlingen zou met een dergelijke wet geborgd kunnen worden bij gemeenten.

De PO-Raad en VO-raad zijn wel van mening dat kleinere weeffouten in de wet- en regelgeving aangepast dienen te worden. Zo verhoudt wetgeving waarin samenwerkingsverbanden gelijk gesteld worden aan een schoolbestuur zich lastig tot de ambitie dat het vooral een coöperatie waaraan elk schoolbestuur deelneemt dient te zijn. Daarnaast constateren we dat de medezeggenschap binnen het samenwerkingsverband (de ondersteuningsplanraad) onvoldoende functioneert. Daarom willen we dat de medezeggenschap dichterbij scholen georganiseerd wordt via de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad.

In het curriculum van de opleidingen tot leerkracht moet het omgaan van leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte een belangrijker onderwerp worden, zodat de handelingsverlegenheid (die in sommige scholen ervaren wordt) afneemt. Ook moeten opleidingen het gemakkelijker maken dat aspirant leerkrachten een stage kunnen lopen in het speciaal onderwijs. Om leerlingen en ouders een volwaardige rol te geven bij de totstandkoming van plannen voor kinderen met een extra zorgbehoefte is het belangrijk dat leerkrachten en andere professionals uit het onderwijs beter toegerust worden op leerling- en ouderparticipatie.

De leden van de PO-Raad en VO-raad vinden elke thuiszitter er één te veel. Maar willen wel dat het gesprek over thuiszitters met meer gevoel voor uitdagingen in de praktijk gevoerd wordt. Daarnaast willen we in het kader van preventie, in nauwe samenwerking met gemeenten, de verzuimregistratie en overdracht van zorgleerlingen verbeteren. In sommige samenwerkingsverbanden zou het organiseren van doorzettingsmacht/ kracht bij kunnen dragen aan een snellere oplossing voor thuiszittende kinderen.

Sommige scholen en besturen, met name in het speciaal onderwijs, functioneren binnen meerdere samenwerkingsverbanden. Door een te grote focus op de rechtmatigheid van arrangementen kan voor zowel scholen, besturen als samenwerkingsverbanden een flinke bureaucratische rompslomp ontstaan. Hierdoor verdampt geld dat voor leerlingen en in klassen bedoeld is. Daarom vragen wij van onze leden om binnen hun samenwerkingsverbanden doelmatigheid centraal te stellen. Een voorbeeld van een doelgroep die gebaat is bij minder regeldruk is de doelgroep van ernstige meervoudig beperkte kinderen (EMB).

Samenwerkingsverbanden dienen hun organisatie in te richten volgens het principe dat Passend Onderwijs, zowel binnen het reguliere als het speciaal onderwijs, in de klas moet gebeuren. De PO-Raad en VO-raad zijn geen voorstander van het introduceren van een landelijke basisondersteuning. Het toezichtkader van de Onderwijsinspectie ziet al toe op een minimumnorm. Wel dienen samenwerkingsverbanden op basis van een duidelijke visie beleidsrijk te begroten en daarover in transparantie te verantwoorden. Een lichte financiële reserve kan daarbij aangehouden worden.

Nederland heeft zich in internationale verdragen gecommitteerd aan een inclusieve samenleving, uiteraard raakt dit ook het onderwijs. Evenwel hebben de leden van de PO-Raad en VO-raad behoefte aan een duidelijke uitspraak van de minister en Tweede Kamer over de mate van inclusiviteit die het onderwijs moet bieden. Het gesprek over randvoorwaarden (bijvoorbeeld in bekostiging en toerusting van het onderwijs) dient vervolgens op basis daarvan gevoerd te worden. Passend Onderwijs maakt het onderwijs inclusiever, hierbij is het cruciaal dat er voldoende waardering en borging van en voor de expertise uit het speciaal onderwijs is.